

POSTANOWIENIE

Dnia 8 stycznia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Oktawian Nawrot (przewodniczący)
SSN Tomasz Przesławski (sprawozdawca)
SSN Adam Redzik

w sprawie ze skargi R. M.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w sprawie o sygn.
I ACa 2530/23,

przy udziale Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 8 stycznia 2025 r.,

- 1. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w sprawie o sygn. I ACa 2530/23 nastąpiła przewlekłość postępowania;**
- 2. zaleca Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie wyznaczenie terminu posiedzenia w sprawie o sygn. I ACa 2530/23 nie później niż w terminie dwóch miesięcy od dnia zwrotu akt;**
- 3. przyznaje R. M. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie sumę pieniężną w wysokości 2 000 (dwa tysiące) złotych za okres od 9 kwietnia 2021 r. do 8 stycznia 2025 r.;**
- 4. oddala skargę w pozostałym zakresie;**
- 5. zarządza zwrot od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie na rzecz R. M. kwoty 200 (dwieście) zł uiszczonej tytułem opłaty od skargi;**
- 6. zasądza od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie na rzecz R. M. kwotę**

240 (dwieście czterdzieści) złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od doręczenia postanowienia zobowiązanemu do dnia zapłaty, tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu skargowym.

Tomasz Przesławski Oktawian Nawrot Adam Redzik

ł.n

UZASADNIENIE

W dniu 30 października 2024 r. R. M. (dalej: „skarżący”) reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, wniósł do Sądu Najwyższego, skargę na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki w sprawie o sygn. I ACa 2530/23 toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie.

W przedmiotowej skardze skarżąc wniósł o:

1. stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie z powództwa R.M. przeciwko P. S.A. toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w sprawie o sygn. akt: I ACa 2530/23;
2. wydanie sądowi rozpoznającemu sprawę zalecenia podjęcia, w terminie dwóch miesięcy od rozpoznania niniejszej skargi, czynności w przedmiocie doręczenia odpisu apelacji stronie pozwanej w sprawie oraz wyznaczenia terminu posiedzenia sądu celem rozpoznania przedmiotowej sprawy;
3. przyznanie od Skarbu Państwa na rzecz skarżącego kwoty 10 000 złotych;
4. zasądzenie od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w Warszawie na rzecz skarżącego kosztów niniejszego postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu skargi wskazano, że na dzień sporządzania skargi upłynęły 22 miesiące od wysłania apelacji przez skarżącego. Podniesiono, że przez ten czas nie zostały podjęte ani jakiegokolwiek czynności merytoryczne przez sąd, służące rozpoznaniu sprawy, ani nawet czynności techniczne takie jak wysłanie odpisu apelacji drugiej stronie postępowania. Skarżący podniósł, że „powód dochodzi odszkodowania należnego mu za wypadek z 2016 roku. Od tego czasu wskutek rosnącej inflacji wartość przysługującego mu świadczenia znacząco straciła na wartości. Jednocześnie powód nie jest winny trwającej przewlekłości postępowania. Dodatkowo przysługujące powodowi świadczenie pokrywać miało szkody doznane przez niego wskutek wypadku, jednak ze względu na przewlekłość poszkodowany zmuszony jest szukać ewentualnego finansowania w innych źródłach”.

Uzasadniając wysokość dochodzonej kwoty skarżący podniósł, że wnioskowana wysokość jest uzasadniona ze względu na charakter postępowania i dochodzenie przez osobę fizyczną kwot należnych mu od ubezpieczyciela w związku z doznanym wypadkiem.

Prezes Sądu Apelacyjnego w Warszawie, pismem datowanym na 4 grudnia 2024 r., wniósł o oddalenie skargi. Wskazano, że gdyby Sąd Najwyższy nie podzielił argumentacji odnośnie do braku podstaw do stwierdzenia przewlekłości postępowania, to w ocenie uczestnika żądana przez skarżącego suma 10 000 zł nie została w żaden sposób uprawdopodobniona, ani tym bardziej udowodniona.

W uzasadnieniu stanowiska podniesiono, że Sąd Apelacyjny nie neguje, że czas trwania postępowania w sprawie może nie być przez skarżącego postrzegany jako zadowalający dla niego. Trwa ono bowiem ponad 3 lata, a przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie od stycznia 2023 r. Nie upłynął jednak łączny okres 5 lat oczekiwania na uzyskanie prawomocnego rozstrzygnięcia. Podkreślono także, że pojęcie przewlekłości postępowania nie jest zależne wyłącznie od długości toczącego się procesu i okresu oczekiwania na termin rozprawy. Prezes Sądu Apelacyjnego w Warszawie wskazał, że istotne w sprawie jest także to, że podjęto czynności związane z nadaniem

biegu sprawie - zarządzono doręczenie odpisu apelacji. Zwrócono uwagę na duży wpływ spraw i problemy kadrowe Sądu Apelacyjnego w Warszawie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga R. M. wniesiona w trybie ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuraturę i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1725 ze zm., dalej także: „u.s.p.p.”) zasługiwała na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 u.s.p.p. strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

Ustawodawca w art. 2 ust. 2 u.s.p.p. wskazał elementy podlegające analizie na etapie postępowania w przedmiocie przewlekłości. W świetle tego przepisu dokonując oceny uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawłości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

Ocena przewlekłości postępowania ma charakter indywidualny i uwzględnia okoliczności konkretnej sprawy (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; z 10 listopada 2020 r., I NSP 142/20; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21). W toku postępowania o stwierdzenie przewlekłości postępowania sąd oceniający sprawę analizuje nie tylko okres zaniechania jej rozpoznania, lecz bierze pod uwagę wszystkie kryteria, o których stanowi art. 2 ust. 2 u.s.p.p.

Nie można przy tym zapominać, że czas trwania postępowania wyznaczany jest nie tylko poprzez czynności sądu, ale także przez aktywność stron (zob. postanowienie Sądu Najwyższego: z 18 kwietnia 2023 r., I NSP 23/23; z 13 czerwca 2024 r., I NSP 251/23). W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że wielomiesięczną beczynność sądu, polegającą na niewyznaczeniu rozprawy bądź niepodejmowaniu czynności należy utożsamiać z przewlekłością sądu (m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 grudnia 2018 r., I NSP 40/18; z 11 września 2019 r., I NSP 88/19; z 14 listopada 2019 r., I NSP 151/19; z 12 maja 2020 r., I NSP 37/20; z 27 października 2020 r., I NSP 151/20).

Na potrzeby niniejszego postępowania dokonano analizy akt sprawy I ACa 2530/23.

Akta sprawy wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w Warszawie w dniu 2 stycznia 2023 r.

W dniu 11 stycznia 2023 r. sprawa została zarejestrowana w Sądzie Apelacyjnym w Warszawie w systemie SLPS, sprawę wpisano do repertorium ACa, wylosowano sędziego referenta.

W dniu 22 stycznia 2023 r. zawiadomiono strony o składzie orzekającym. Z uwagi na odejście sędziego referenta w stan spoczynku dokonano podziału referatu i zarządzeniem z dnia 11 sierpnia 2023 r. przekazano sprawę do SLPS celem wylosowania sędziego referenta w sprawie.

Nowy referent został wylosowany w dniu 17 sierpnia 2023 r.

Z uwagi na wylosowanie referenta z innego Wydziału sprawę w dniu 18 sierpnia 2023 r. zarejestrowano pod nową sygnaturą i skierowano do rozpoznania według kolejności wpływu do danego referatu.

W dniu 2 grudnia 2024 r. wydano zarządzenie o nadaniu biegu apelacji, w tym zarządzono doręczenie odpisu apelacji powoda pełnomocnikowi pozwanego.

Analizując przebieg postępowania przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie przyjąć należy, że jest ono prowadzone w sposób przewlekły. Dopiero niemal dwa lata (23 miesiące) po wpływie nieobarczonej błędami formalnymi apelacji skarżącego do sądu drugiej instancji zarządzono doręczenie jej odpisu stronie przeciwnej. Taka sytuacja narusza konstytucyjne prawo strony

do rozpoznania sprawy bez zbędnej zwłoki. Nie zmienia tego fakt przejścia sędziego referenta w stan spoczynku. Strona nie może bowiem ponosić negatywnych konsekwencji związanych z organizacją wymiaru sprawiedliwości.

W realiach niniejszej sprawy, odnosząc się do stanowiska wyrażonego przez Prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie, należy także zaznaczyć, że Sąd Najwyższy wielokrotnie wskazywał w swoim orzecnictwie, że okolicznością usprawiedliwiającą opóźnienie w rozpoznaniu sprawy nie jest duży wpływ spraw (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 6 lipca 2022 r., I NSP 222/22; z 23 marca 2022 r., I NSP 48/22). Podobnie trudności kadrowe nie mogą mieć zasadniczo wpływu na rozpoznawanie spraw w rozsądnym terminie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 17 lutego 2012 r., III SPP 2/12; z 6 maja 2020 r., I NSP 34/20). Należy przy tym także zaznaczyć, że już w postanowieniu z dnia 21 marca 2006 r. Sąd Najwyższy wyraźnie wskazał, że znaczny i stale rosnący wpływ spraw oraz niewystarczająca obsada sędziów nie usprawiedliwia przewlekłości postępowania (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06).

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy na podstawie art. 12 ust. 2 u.s.p.p. stwierdził, że w postępowaniu toczącym się przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w sprawie o sygn. I ACa 2530/23 nastąpiła przewlekłość postępowania.

Zgodnie z art. 12 ust. 3 u.s.p.p. na żądanie skarżącego lub z urzędu sąd zaleca podjęcie przez sąd rozpoznający sprawę co do istoty albo przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze odpowiednich czynności w wyznaczonym terminie, chyba że wydanie zaleceń jest oczywiście zbędne. Zalecenia nie mogą wkraczać w zakres oceny faktycznej i prawnej sprawy. Mając na uwadze, że w sprawie toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie o sygn. I ACa 2530/23 dotychczas nie został wyznaczony termin rozprawy apelacyjnej, Sąd Najwyższy zalecił jej wyznaczenie nie później niż w terminie dwóch miesięcy od dnia doręczenia Prezesowi Sądu Apelacyjnego w Warszawie odpisu postanowienia stwierdzającego przewlekłość postępowania.

Na podstawie art. 12 ust. 4 u.s.p.p. Sąd Najwyższy zasądził od Skarbu Państwa na rzecz skarżącego kwotę 2000 zł tytułem odpowiedniej sumy pieniężnej.

Zgodnie z art. 12 ust. 4 u.s.p.p. uwzględniając skargę, sąd na żądanie skarżącego przyznaje od Skarbu Państwa, a w przypadku skargi na przewlekłość postępowania prowadzonego przez komornika – od komornika, sumę pieniężną w wysokości od 2000 do 20 000 złotych. Wysokość sumy pieniężnej, w granicach wskazanych w zdaniu pierwszym, wynosi nie mniej niż 500 złotych za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, niezależnie od tego, ilu etapów postępowania dotyczy stwierdzona przewlekłość postępowania. Sąd może przyznać sumę pieniężną wyższą niż 500 złotych za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, jeżeli sprawa ma szczególne znaczenie dla skarżącego, który swoją postawą nie przyczynił się w sposób zawiniony do wydłużenia czasu trwania postępowania. Na poczet tej sumy zalicza się kwoty przyznane już skarżącemu tytułem sumy pieniężnej w tej samej sprawie. Sumy pieniężnej nie przyznaje się w razie uwzględnienia skargi wniesionej przez Skarb Państwa albo państwowe jednostki sektora finansów publicznych.

Sąd Najwyższy uznał za odpowiednie przyznanie skarżącemu sumy pieniężnej w wysokości 2000 zł. W ocenie Sądu Najwyższego przyznana kwota rekompensuje skarżącemu zaistnienie i skutki przewlekłości postępowania przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie.

O kosztach postępowania skargowego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. i w zw. z art. 8 ust. 2 u.s.p.p. oraz § 14 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1935).

Wobec powyższego, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

Tomasz Przesławski Oktawian Nawrot Adam Redzik